

Suvremena uloga NATO-a: globalni čuvar mira ili svjetski policajac

Sažetak:

NATO savez je najznačajniji i najmoćniji vojni savez današnjice te glavni instrument vojno-političkog djelovanja zapadne civilizacije u kojemu SAD imaju vodeću ulogu. Naša razmatranja usmjerena su prema suvremenoj ulozi NATO-a i analiziranju djelovanja tog vojnog saveza, kao glavnog čuvara mira i stabilnosti zemalja Zapada i vrijednosti koje baštine. Također, propitivanju kakvog to djelovanje ima utjecaja na svjetski poredak, međudržavne, ali i odnose unutar suverenih država te na međunarodno pravo, s posebnim osvrtom na kritike NATO-ovih misija i njihove opravdanosti, u kontekstu savijanja međunarodnopravnih pravila pod pritiskom jačeg – u ovom slučaju najjačeg vojnog Saveza današnjice.

Kako bismo odredili suvremenu ulogu NATO saveza u današnjem svijetu, analizirani su nastanak, razvoj, struktura i djelovanja samog Saveza, te geopolitička zbivanja, odnosi između vodećih svjetskih sila i njihovi geostrateški interesi od nastanka Saveza do danas. Naročita pozornost u radu posvećena je Sjedinjenim Američkim Državama kao najmoćnijem partneru te vodećoj svjetskoj supersili, i propitivanju je li, i u kolikoj mjeri, NATO savez oblikovan prema vanjskopolitičkim ciljevima američke politike.

Ovim istraživanjem utvrđeno je, kako se geostrateški ciljevi vodećih sila Zapada, poglavito SAD-a, uglavnom poklapaju sa smjerom razvoja NATO saveza i njegovim djelovanjem, čime je dokazana čvrsta veza između vanjske politike SAD i vodećih sila Zapada s djelovanjem NATO saveza. Prikazano je kako je za postanak suvremenog NATO saveza ključnu ulogu odigrao gubitak kontrolora u vidu Istočnog bloka, odnosno raspuštanje Varšavskog ugovora, čime je Savez postao ubjedljivo najjača vojna sila na svijetu. Ukazano je na postojanje opasnosti savijanja granica ili zaobilaznja međunarodnih pravila u vojnim akcijama na području suverenih država, uz sudjelovanje ili potporu NATO-a, ali istodobno je dokazana i važnost postojanja humanitarne intervencije u suvremenom svijetu te utjecaj djelovanja NATO saveza na oblikovanje međunarodnih pravnih normi. Analizom suvremenog sigurnosnog okružja i pratećih transformacija Saveza, dokazano je kako je NATO savez promjenom spektra djelovanja, nakon otklanjanja zemljopisnih ograničenja i poduzimanjem niza akcija izvan granica euroatlantskog područja, usljed porasta asimetričnih prijetnji sigurnosti i stabilnosti, postao globalni borac protiv terorizma. Analizirane su međunarodne vojne intervencije koje je predvodio ili pomagao NATO, na području Bliskog istoka i sjevera Afrike, koje su uzrokovale su znatne promjene u državama u kojima su provedene, uključujući i porast nestabilnosti te nastajanje disfunkcionalnih državnih sustava. Zaključeno je kako NATO nije čuvar mira i stabilnosti čitavog svijeta, nego jednog njegova dijela. Dokazano je kako je NATO štit Zapada i država, koje potpadaju pod ideološki, uredbeni i sigurnosni okvir zapadne civilizacije te su njegova djelovanja, uključujući ona inicirana od strane najjačeg partnera – Sjedinjenih Američkih Država, usmjerena prema zaštiti mira i stabilnosti članica NATO-a, odnosno zemalja zapadne civilizacije.

PhD student Goran Karanovic

Contemporary role of NATO: Global peacekeeper or police officer of the world

Summary:

NATO is the most important and most powerful military alliance in the world and the main instrument of the military - political actions of the Western civilization, with the United States at the lead. Our considerations are directed towards the contemporary role of NATO and the analysis of the effects this military alliance has, as the main guardian of peace and stability of countries of the Western civilization as well as of their core values. We are also questioning what kind of influence NATO actions have on the world order, interstate and relations within sovereign states as well as international law, with special focus on the criticism of NATO's missions and their justification, in the context of bending the international rules under pressure from the strongest military alliance of today's world.

In order to determine the contemporary role of NATO in today's world, we analyzed the origin, development, structure and activities of the Alliance as well as geopolitical developments, relations between world powers and their geostrategic interests since the formation of the Alliance until the present. We paid particular attention to the United States as the most powerful Alliance member and world's leading superpower, questioning if, and to what extent, NATO is tailored to fit US foreign policy goals.

This research shows that geostrategic objectives of the leading powers of the West, particularly the United States, mainly coincide with the direction of development of NATO as well as activities of the alliance, providing evidence of a strong link between the foreign policy of US and leading countries of the West with NATO's actions. We presented that the collapse of the Eastern Bloc and the dissolution of the Warsaw Pact were key events for making the NATO Alliance by far the strongest military force in the world by losing the stalemate relation of mutual control along with its counterpart. Research indicates the existence of danger of bending the limits or bypassing the international rules in military actions on the territory of sovereign states, with NATO participation or support, but at the same time proves the importance of the humanitarian intervention in contemporary world as well as the impact of NATO actions on the shaping of international legal norms. The analysis of the contemporary security environment and Alliance transformations that accompanied it proves that by changing the spectrum of activity after eliminating geographical restrictions and undertaking a series of actions beyond the limits of the Euro-Atlantic area, due to the increase in asymmetric security threats, NATO became a global fighter against terrorism. We analyzed the international military interventions led by or assisted by NATO in the Middle East and North Africa that caused significant changes in countries they were conducted in, including the increase of instability and creation of dysfunctional systems of government. Research concludes that NATO is not the guardian of peace and stability of the entire world, but a part of it. Research proves that NATO is the shield of the West and countries that are a part of the ideological, regulatory and security framework of the Western civilization. Actions of the Alliance, including those initiated by the strongest member state - the United States, are directed towards the protection of the peace and stability of NATO members and countries of the Western civilization.